

כשמתבוננים בקפידה בסיפור הניסיון העשירי של אברהם בבראשית פרק כ"ב קשה שלא להרגיש באי נוחות מסויימת.

ברור לכל שאברהם היה אדם חכם מאוד ולא פתי שמוכן לקבל בצורה עוורת ולהאמין לכל מה שאומרים לו. לדוגמה, כשה' מגלה לו את מה שהוא עומד לעשות לתושבי סדום ועמורה, הוא מתווכח בעקשנות ומנסה בכל כוחו להציל את התושבים החטאים מהעונש שה' עומד להנחית עליהם.

אך מיד לאחר מכן, כשה' פונה אליו (בראשית, כ"ב, ב'), לכאורה בלי סיבה נראת לעין, ומבקשו:

"קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וְלךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרָיִם וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הָהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים"

הערה: הכתוב המקורי אינו חד משמעי, לדעתי במכוון, ואפשר לפרשו כפי שרש"י כבר רומז עליו בפירושו על פסוק י"ב:

"כשאמרתי לך קח, מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטוהו אלא **העלהו**"

אברהם לא מתווכח אלא משכים בבוקר והולך לקיים את מצוות ה'.

לנו, הקוראים את הסיפור, כבר נגלה שמדובר בניסיון, אבל אברהם לא אמור היה לדעת! אך אין ספק שהוא מיד הבין שמהוא מיוחד במינו מסתתר פה, מפני שבקשה מוזרה זו לא נראית - לכאורה - ראויה, וזאת בלשון המעטה.

אם נתבונן בקשריו של אברהם עם הקב"ה, רואים שהם לא התהוו יש מאין. לפי המסורת, אברהם הגיע בכוחות עצמו למסקנה שעבודת האלילים וההתנהגות הפגומה של בני דורו, ובמיוחד בנוגע למנהגי הפולחן שלהם, לא היו מקובלים ומוצדקים, בלשון המעטה. וכתוצאה מכך הוא בחר לשבור את פסלי אביו, וקרא תיגר עליהם בפומבי, עד כדי כך שהמלך נמרוד החליט להשליכו לתוך כיבשן האש כדי לברר את אמיתות אלקותו של אברהם (ואולי גם כדי לכפר בעיני אליליו על מעשיו של אברהם במיקרה שאברהם יוכח כלא צודק). רק לאחר כל התהליך הזה התגלה ה' לאברהם וביקשו לצאת מאור כשדים וללכת לארץ אשר יראהו. ובינתיים ה' לימד אותו את עקרי תורתו, שהם שונים בתכלית השינוי מאלה של הגויים שמסביבו.

לכן, כיוון שאברהם מקבל ללא עוררין את בקשתו "המוזרה" של הקב"ה, ברור שהוא מיד הבין שבלתי מתקבל על הדעת שה' עומד לבקש ממנו לבצע קורבן אדם, שזה בעצם אחד מהמעשים השנואים ביותר בעיני ה' ושהתורה מתקוממת נגדו באופן החזק ביותר. רואים את זה בבירור אם שמים לב למילותיו המדוייקות של אברהם לנעריו בפסוק ה':

"שְׁבוּ לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר גִּלְכָּה עַד פֶּה וְנִשְׁמַחְנָה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם"

וגם בתשובתו לשאלת בנו יצחק: "הֲנֶה הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאַיִה הַשָּׂה לַעֲלֹה" הוא עונה בלי להסס:

"אֶ-לֵהִים יִרְאֶה לּוֹ הַשָּׂה לַעֲלֹה בְנִי"

פסוק ח':

בשני המקומות האלו אברהם משתמש בלשון חד משמעית: "וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם", ולאחר מכן: "יִרְאֶה-לוֹ".

חשוב לציין פה שאברהם היה בעל אופי חזק במיוחד, ולא נרתע מלבטא חזק וברור את האמת ואת הלך מחשבתו. הוא עמד על דעתו בפני אביו והמלך נמרוד, העליב ובייש ברבים את מלך סדום במעמד סעודת הניצחון שקיים מלכיצדק מלך שלם, "תיקן" בחזקה את שרה כשהתכחשה שצחקה, לא נרתע מלהתווכח עם הקב"ה בכבודו ובעצמו לגבי גורלם של תושבי סדום ועמורה החטאים, ולהוכיח את אבימלך אודות הבאר שגזלו עבדיו.

לכן, כשאברהם משתמש בביטויים כל כך חד־משמעיים, ברור שאין לו צל של ספק בתוצאות האירוע שבדרך. ככל שמתבוננים בזה יותר ויותר, ברור שלמרות שאברהם לא יודע בבטחה מהי כוונת ה', הוא בטוח במאת האחוזים שקרבן אדם אינו בא בחשבון. אם ה' ביקש ממנו להתכוון לקורבן, ובאותו זמן ביקש ממנו לעלות להר עם בנו, אך מבלי להזכיר איזו חיה מיועדת לקורבן, זה מפני שה' מתכוון להורות לו עליו בבוא הזמן.

בעצם, נראה שאברהם כבר ניחש על איזו חיה מדובר :

בפסוק ח' : אם נספור מהאות "א" של "ויאמר אברהם" בדילוגי 10 אותיות קדימה נקבל את המילה "איל"

בפסוק י' : אם נספור מהאות "א" של "וישלה אברהם" בדילוגי אותן 10 אותיות קדימה נקבל שוב את אותה המילה "איל"

ואם נספור את מספר האותיות שמרכיבות את שטח הצופנים האלו :

$$\text{שטח הצופן "איל" הראשון} : (10 \times 2) + 3 = 23$$

$$\text{שטח הצופן "איל" השני} : (10 \times 2) + 3 = 23$$

$$\text{סה"כ השטחים} : 46 = 23 + 23$$

נמצא שמספר זה מהווה במדויק את שוויה בגימטריה של שם החיה שאברהם אמור היה להעלות לעולה במקום בנו :

$$46 = \text{"האיל"}$$

בדיוק כפי שכתוב בפסוק י"ג : "ויקח את האיל ויצלהו לעלה תחת בְּנוֹ"

בנוגע לבחירת המספר 10 לקוד הדילוגים עלינו להדגיש שזה היה, לפי המסורת, נסיונו העשירי של אברהם.

ומהי סיבת הופעתו של הקוד 2 פעמיים והשימוש בשני דילוגי אותיות? אנא העזרו בסבלנות, התשובה להלן.

ובכן, כשאברהם עוקד את בנו על גבי המזבח ולוקח בידו את המאכלת, לכאורה כדי לשסף את גרונו, בוקע קול מן השמים ומצווה עליו לעצור.

מזווית ראייה מסויימת, אפשר לראות פה ניסיון דו־צדדי. ה' בוחן את אברהם כדי לראות אם הוא יציית לבקשתו, ואברהם מצידו בוחן - כביכול - את הקב"ה אם יאפשר לו לקיים את בקשתו זו עד לסופה המר. אך, כפי שכבר הראינו, אברהם הבין מיד שהעניין לא יכל להיגמר בשחיטה אמיתית. אם־כן חייבים אנו לחפש אחר **המהות** האמיתית של הניסיון הזה.

בעצם אנו מקבלים שני רמזים למהות האמיתית הזו לקראת סוף הסיפור, בפסוק י"ח :

"עֲקֵב אִשְׁרָא שְׁמֵעָה בְּקִלִּי"

אברהם התקומם נגד עבודת האלילים מכיוון שהבין שאין בהם תכלית, והתקומם במיוחד נגד אופן הפולחן שלהם, ומעל הכל נגד קורבנות אדם. אם כך, אם אמונתו ובטחונו של אברהם בקב"ה לא היו שלמים, אפשר היה לצפות שאברהם יתקומם שוב, בחשבו שה' מבקש ממנו לבצע בדיוק את מה שאיום ונורא ביותר במעשי עובדי האלילים, ואז הוא יחליט שאין לו ברירה אלא להמשיך הלאה בחיפושו אחר האלקות האמיתית. אך אברהם בחר להישאר ולבצע את מה שנתבקש. היתה לו **האמונה וההכמה** להיות בטוח שהוא לא יהיה מורשה לבצע את הבקשה עד לסופה המר. הוא ידע היטב שהחשוב הוא לא עצם הקורבן, או ממה הוא מורכב, אלא עצם **השמיעה** בקול ה', **ההקשבה** לדבריו, כפי שהוסבר כל כך יפה וברור על ידי שמואל הנביא לשאול המלך :

שמואל, ט"ו, כ"ב : "הִתְחַפֵּץ לִיהוָה בְּעֹלֹת וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֵעַ מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֲלֵב אֵילִים"

אברהם **שמע בקול ה'** וצויין לשבח על זה .

דרך אגב שתי תכונות אלו של **אמונה** ושל **חכמה** הן אלו שכנראה עזרו לו להגיע לגיל...

175 שנה

מפני שסה"כ שוויים בגימטריה של שתי תכונות בסיסיות אלו עולה ל...

$$175 = \text{אמונה} + \text{חכמה}$$

ובנוסף לזה, דרך אגב, **מקורן הפנימי** של שתי תכונות אלו אצל אברהם כבר נאמרו לנו על ידי...

$$175 = \text{לבב נאמן} \quad \text{נחמיה, פרק ט', פסוק ח':}$$

ומכאן גם, קרוב לוודאי, סיבת זכייתו של אברהם לחלוק את **מקום** קבורתו עם אדם וחוה:

$$175 = \text{מכפלה}$$

אך נשאלת פה שאלה חשובה. ומה בעצם עם יצחק בסיפור הזה?

אברהם **גילה** בכוחות עצמו את קיומו של ה', ו**נצמד** לתורתו ללא עוררין, מפני שניחן - וברמה הגבוהה ביותר - בשלושת התכונות הבסיסיות ההכרחיות לשם כך, כפי שמביא לנו אותן הנביא ישעיהו (פרק מ"ג, פסוק י'):

"אִתָּם עָדִי נָאִם יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר פָּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ וְתֵאֱמָרְנָה לִי וְתִבְרִינִי כִּי אֲנִי הוּא לִפְנֵי לֹא נֹצֵר אֶל וְאַחֲרֵי לֹא יְהוָה"

ואכן הרמז שם לאברהם מתגלה אם מתרגמים את התכונות האלו לשפת הגימטריה...

$$\text{דעה} + \text{אמונה} + \text{בינה} = 248 = \text{אברהם}$$

גילוי וחווייתו של אברהם את ה' היתה אם-כן מסוג **יד ראשונה**, אך זו של יצחק היתה מסוג **יד שניה**, כתוצאה של הוראת אביו. אם כך, כמה טובה, חזקה ויעילה היתה הוראה זו?

טיב וחוזק ה-הוראה מדור לדור מהווים את אבן הפינה ביהדות, שבלעדיה הכל עלול להיות חסר ערך ותועלת. זאת בדיוק מובנה של המילה "**תורה**".

יצחק היה אדם צעיר בזמן המאורע ההוא - בן 37 שנים - מבוגר ומספיק נבון כדי לא לקבל אוטומטית, כמו ילד קטן, כל מה שאביו אומר לו, וגם מספיק חזק פיזית כדי להתנגד לאביו בן ה-137 המנסה לעקוד אותו על המזבח ולשסף את גרונו. יצחק גדל בתוך סביבה מגוננת. אחיו למחצה, ישמעאל, הורחק מהבית מיד כשהתנהגותו הוותה דוגמה רעה בשבילו. מובן מאליה שאביו לימד אותו שקורבן אדם מהווה פעולה רעה מאוד, אך למרות זאת יצחק איפשר לאביו לעקוד אותו על גבי המזבח בלי לשאול שאלות ו/או להתנגד פיזית.

יצחק גם יכל היה להתקומם ולמרוד בדיוק מאותן הסיבות שאברהם יכל היה לעשות כן. היתה לו אפילו סיבה נוספת על אלו של אברהם מפני שבמיקרה שלו חייו הם שהיו על המוקד, תרתי משמע. אם אברהם היה באמת שוחט את בנו, חייו של יצחק היו - כביכול - אבודים לה'.

אך יצחק לא התקומם. הוא בחר להשאר בתוך מסגרת תורת ה' שאביו לימד אותו, על כל המשתמע מכך. בהתנהגותו זו, הוא מנע מה' את אובדן החוליה שכל יהודי מהווה בשרשרת עם ישראל.

אברהם קיבל ציון לשבח גם על זה :

"וְלֹא חִשְׁבָה אֶת בְּנֵהָ אֶת יְחִידָהּ"

פסוק ט"ז :

וזאת גם כנראה הסיבה לברכה שאברהם מקבל בענין ריבוי צאצאיו.

אנו רואים אם-כן שה-"ניסיון" של אברהם, המוזכר בפסוק א', היה מובנה בעצם **משני חלקים** :

- קודם-כל כמובן **ניסיון של אברהם** עצמו כדי להוכיח שהוא אכן בעל תכונות ה-"אמונה" וה-"חכמה" שהזכרנו מקודם, ושהוא אכן בנוי מהחומר הנדרש כדי להוות את הבסיס, את החוליה הראשונה, במלאכת בניית עם ישראל.
- ובאותו זמן גם **ניסיון של יצחק** כדי להוכיח אם גם הוא בנוי מאותו החומר שאביו הוכיח שהוא בנוי ממנו.

זו כנראה הסיבה לבחירת הקוד **2** בצופן ה-"הָאֵל" והופעת הצופן הזה **פעמיים**.

אך מפני ש-"תכונות" אלו היו בהכרח **תוצאה** ישירה של איכותו ורמתו של ה-"חינוך" שאברהם העביר לבנו ב-37 השנים שעברו, אנו יכולים כעת לקבוע שהניסיון המפורסם הזה של אברהם היה בעצם גם ניסיון כדי להוכיח מה באמת דרגת איכותו של **החינוך שיצחק** קיבל מאביו לכל אורך 37 השנים **שקדמו** למאורע זה.

ונראה שהכתוב, בתחילת פסוק א' : **"אשר הִדְבַּרְיָם הָאֵלָה הָיָה דְבַר יְהוָה אֶל אַבְרָם"**

אכן מרמז ש-"הִדְבַּרְיָם הָאֵלָה" כוללים בין היתר (ומוצפנת בשפת הגימטריה) גם את התכלית ה-"חינוכית" הזו, הגלומה בניסיון העשירי המורכב הזה של אברהם ובנו :

"הדברים האלה" = 302 = "חינוך יצחק"